

Facultat de Dret

Professor Dr. Xavier Pons Rafols

Departament de Dret i Economia Internacionals

Catedràtic de Dret Internacional Públic

Avda. Diagonal, 684
E-08034 Barcelona
Tel. 34 (9) 3-402 44 20
Fax . 34 (9) 3-402 90 49

ESQUEMES

DRET INTERNACIONAL PÚBLIC

Grup T-2

Grau en Dret

Curs acadèmic 2021-2022

II. FORMACIÓ I ESTRUCTURA DEL DRET INTERNACIONAL

ESQUEMA LLICÓ 4.

Les fonts i l'estructura del Dret Internacional.

1. La rellevància del consentiment dels Estats en la formació de les normes jurídiques internacionals.
 - A) El consentiment com la única font material.
 - B) Els principis que regeixen l'expressió del consentiment estatal.
 - C) El paper fonamental de la bona fe.
2. Els procediments formals de positivació: el sistema de fonts del Dret Internacional Públic i l'article 38 de l'Estatut de la Cort Internacional de Justícia.
 - A) La funció de l'article 38 de l'Estatut de la CIJ.
 - a) El context de l'estatut d'un òrgan judicial.
 - b) La referència a l'equitat.
 - B) Enumeració de les fonts formals del Dret Internacional Públic.
 - a) Tractats internacionals.
 - b) Costum internacional.
 - c) Principis generals del dret.
 - C) Els mitjans complementaris.
 - a) Doctrina.
 - b) Jurisprudència.
 - D) Absència de jerarquia entre les fonts formals.
3. Relacions i interacció entre les diferents fonts formals.
4. La jerarquia normativa del Dret Internacional: idees generals.
5. Les normes imperatives del Dret Internacional general (*ius cogens*).
 - A) El concepte de normes de *ius cogens*.
 - B) La dificultat d'identificació de les normes de *ius cogens*.

Manuale de referència:

- CASANOVAS O., RODRIGO, A.J., *Compendio de Derecho Internacional Público*, 10ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2021, Tema 3 y Tema 8.
- DÍEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de Derecho Internacional Público*, 19ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítulu III.
- PASTOR RIDRUEJO, J.A., *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones internacionales*, 21ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítulu II.

Qüestionari d'autoavaluació.

- Expliqui el per què de la rellevància del consentiment dels Estats en la formació de les normes jurídiques internacionals.
- Quins són els principis que regeixen l'expressió del consentiment estatal?
- L'enumeració que fa l'article 38 de l'Estatut de la CIJ és exhaustiva i completa?
- Expliqui per què diem que en Dret Internacional no hi ha jerarquia de fonts.
- Quina funció tenen els anomenats mitjans complementaris?
- Expliqui què volem dir quan parlem de jerarquia normativa en el Dret Internacional Públic.
- Què podem entendre per normes de *ius cogens*?
- Existeix alguna mena de catàleg de normes de *ius cogens*?

ESQUEMA LLICÓ 5.

El costum internacional.

1. Concepte de costum internacional.
2. Els elements del costum internacional.
 - A) L'element material.
 - B) La *opinio iuris*.
3. Les classes de costum internacional.
 - A) Costum general o universal.
 - B) Costum particular.
 - a) Costum regional.
 - b) Costum local.
4. La prova del costum internacional.
5. Les relacions entre costum i tractat internacional.
 - A) El fonament de la interacció entre les fonts del Dret Internacional.
 - B) Els efectes interactius entre costum i tractat internacional:
 - a) Efecte declaratiu.
 - b) Efecte cristalitzador.
 - c) Efecte generador.
6. La rellevància del costum en el Dret Internacional actual.

Manuale de referència:

- CASANOVAS O., RODRIGO, A.J., *Compendio de Derecho Internacional Público*, 10ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2021, Tema 3.
- Díez de Velasco, M., *Instituciones de Derecho Internacional Público*, 19ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítol IV.
- Pastor Ridruejo, J.A., *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones internacionales*, 21ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítol II.

Qüestionari d'autoavaluació.

- Defineixi i expliqui els elements del costum internacional.
- Com i a qui correspon provar l'existència o no del costum internacional?
- Expliqui la classificació del costum internacional.
- Què signifiquen els efectes interactius entre costum i tractat internacional?
- Quin és el fonament d'aquesta interacció?
- Quina rellevància té en el Dret Internacional contemporani el costum internacional?

ESQUEMA LLIÇÓ 6.

Els principis generals del dret.

1. La inclusió en l'Estatut de la Cort Internacional de Justícia dels principis generals del dret.
2. Naturalesa i funcions dels principis generals del dret en l'ordenament jurídic internacional.
 - A) La generalitat del principis. Diferència amb altres categories normatives.
 - B) El reconeixement dels principis. Diferència amb el dret natural.
 - C) L'autonomia normativa dels principis: relacions amb el dret convencional i el dret consuetudinari.
 - D) Les funcions principals dels principis: estructurar, completar i proporcionar unitat i continuïtat a l'ordenament jurídic.
3. Els principis generals del dret com a principis generals del Dret Internacional.
4. Els principis generals del dret com a principis comuns als sistemes jurídics interns.
5. Abast de l'aplicació dels principis generals del dret.

Manuale de referència:

- CASANOVAS O., RODRIGO, A.J., *Compendio de Derecho Internacional Público*, 10ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2021, Tema 3.
- DÍEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de Derecho Internacional Público*, 19ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítol III.
- PASTOR RIDRUEJO, J.A., *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones internacionales*, 21ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítol II.

Qüestionari d'autoavaluació.

- Expliqui el per què de l'obligatorietat dels principis generals del dret en l'ordenament jurídic internacional.
- Quins són els orígens dels principis generals del dret i per què es van incloure en l'Estatut de la Cort Internacional de Justícia?

ESQUEMA LLIÇÓ 7.

Els tractats internacionals.

1. Concepte de tractat internacional.
 - A) Plantejament general de la noció de tractat internacional.
 - B) Elements conceptuals essencials.
 - a) Acord de voluntats concordants.
 - b) Fet per escrit.
 - c) Entre dos o més subjectes de Dret Internacional.
 - d) Regit pel Dret Internacional: drets i obligacions de Dret Internacional.
 - e) En un instrument únic o dos o més instruments connexos.
 - f) Qualsevol que sigui la seva denominació.
2. Tipologia o classes de tractats internacionals.
 - A) Pel nombre de parts.
 - B) Per la matèria objecte del tractat.
 - C) Pel tipus de subjecte.
 - D) Per la duració del tractat.
 - E) Per la seva funció en el pla de la creació d'obligacions internacionals.
3. Regulació jurídica internacional dels tractats: el Dret dels Tractats.
 - A) Contingut del dret dels tractats internacionals.
 - B) La codificació del dret dels tractats internacionals.
 - a) La Convenció de Viena de 1969 sobre el dret dels tractats entre Estats.
 - b) La Convenció de Viena de 1986 sobre el dret dels tractats entre Estats i Organitzacions internacionals o entre Organitzacions internacionals.
4. Codificació i desenvolupament progressiu del Dret Internacional.
 - A) Evolució històrica de la codificació del Dret Internacional.
 - B) El paper de les Nacions Unides i la Comissió de Dret Internacional.
 - C) Les etapes del procés de codificació i desenvolupament progressiu del Dret Internacional

Manualets de referència:

- CASANOVAS O., RODRIGO, A.J., *Compendio de Derecho Internacional Público*, 10ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2021, Tema 3.
- DÍEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de Derecho Internacional Público*, 19ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2017, Capítols IV y V.
- PASTOR RIDRUEJO, J.A., *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones internacionales*, 21ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítol II.

Qüestionari d'autoavaluació.

- Expliqui què s'entén per tractat internacional.
- Quin tipus de tractats regula la Convenció de Viena de 1969?
- Quin és el règim dels tractats constitutius d'Organitzacions internacionals i dels tractats adoptats al sí d'una Organització internacional?
- Sabria explicar alguna de les peculiaritats de la regulació del Conveni de Viena de 1986 sobre el dret dels tractats entre Estats i Organitzacions internacionals o entre Organitzacions internacionals?
- Expliqui la composició i funcions de la Comissió de Dret Internacional.

ESQUEMA LLICÓ 8.

La conclusió de tractats internacionals.

1. Els subjectes amb capacitat per concloure tractats internacionals.
 - A) Els Estats.
 - B) Les Organitzacions internacionals.
2. La representació per a la celebració dels tractats internacionals.
 - A) Els plens poders.
 - B) Persones/òrgans als que, en virtut de les seves funcions, el Dret Internacional entén que representen a l'Estat.
3. Les fases de la conclusió dels tractats internacionals.
 - A) La negociació.
 - B) La adopció.
 - C) La autenticació.
 - D) La manifestació del consentiment.
4. El dipòsit, registre i publicació dels tractats internacionals.
 - A) Designació i funcions del dipositari.
 - B) El registre i publicació dels tractats.
5. Les reserves als tractats internacionals.
 - A) Concepte i classes de reserves.
 - B) Dinàmica i règim jurídic de les reserves als tractats internacionals.
6. La conclusió de tractats internacionals en el Dret espanyol
 - A) La negociació, l'adopció i l'autenticació dels tractats en el dret espanyol.
 - B) El control parlamentari dels tractats internacionals en el Dret espanyol.
 - C) El control de constitucionalitat dels tractats internacionals en Dret espanyol.
 - D) La recepció dels tractats internacionals en el dret espanyol.

Manualets de referència:

- CASANOVAS O., RODRIGO, A.J., *Compendio de Derecho Internacional Público*, 10ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2021, Tema 4.
- DÍEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de Derecho Internacional Público*, 19ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2017, Capítols V i VI.
- PASTOR RIDRUEJO, J.A., *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones internacionales*, 21ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítol II.

Qüestionari d'autoavaluació.

- Quins òrgans, en virtut de les seves funcions i sense plens poders, poden participar en tots els actes relatius a la celebració d'un tractat internacional?
- Expliqui en detall les peculiaritats de les diferents formes de manifestació del consentiment que preveu la Convenció de Viena.
- Defineixi i expliqui els diferents elements del concepte de reserva.
- Quins efectes tenen l'acceptació o l'objecció d'una reserva a un tractat internacional?
- Quines capacitats tenen les Comunitats Autònomes a Espanya en relació a la celebració de tractats internacionals?
- Distingeixi entre l'autorització de l'article 93 i la de l'article 94.1 de la Constitució.
- Quin abast té el control previ de constitucionalitat de l'article 95 de la Constitució?

ESQUEMA LLICÓ 9.

Interpretació i efectes dels tractats internacionals.

1. La interpretació dels tractats internacionals.
 - A) La regla general de la Convenció de Viena.
 - B) Es mètodes complementaris.
 - C) Els tractats autèntics en dues o més llengües.
 - D) Consideració especial respecte de la interpretació dels tractats constitutius de les Organitzacions internacionals.
2. L'aplicació i efectes dels tractats internacionals.
 - A) Els efectes dels tractats en el temps.
 - B) Els efectes dels tractats en l'espai.
 - C) Els efectes dels tractats en relació amb altres tractats.
 - D) Els efectes dels tractats en relació al Estat parts.
 - E) Els efectes dels tractats en relació a tercers Estats.
3. L'esmena i la modificació dels tractats internacionals.
 - A) L'esmena dels tractats.
 - B) La modificació dels tractats
4. La nul·litat, terminació i suspensió dels tractats internacionals.
 - A) Disposicions generals relatives a la inaplicació dels tractats internacionals.
 - B) La nul·litat dels tractats internacionals: nul·litat relativa, nul·litat absoluta i causes de nul·litat.
 - C) La terminació dels tractats internacionals: causes de terminació.
 - D) La suspensió dels tractats internacionals: causes de suspensió i efectes.
 - E) El procediment i els efectes de la nul·litat, terminació i suspensió dels tractats internacionals.

Manuale de referència:

- CASANOVAS O., RODRIGO, A.J., *Compendio de Derecho Internacional Público*, 10ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2021, Tema 5 y Tema 6.
- DÍEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de Derecho Internacional Público*, 19ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2017, Capítulos VII.
- PASTOR RIDRUEJO, J.A., *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones internacionales*, 21ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítulo I.

Qüestionari d'autoavaluació.

- Quina és la regla general d'interpretació dels tractats internacionals de la Convenció de Viena sobre el dret dels tractats?
- Pot un tractat internacional establir drets i obligacions per a tercers Estats?
- Distingeixi l'esmena de la modificació dels tractats internacionals.
- Quins són els principis que regeixen la nul·litat, terminació o suspensió dels tractats?
- Expliqui el per què de la distinció entre nul·litat absoluta i nul·litat relativa.
- Què s'entén en la Convenció de Viena per norma imperativa de dret internacional general o norma de *ius cogens*?
- Perquè la contradicció amb una norma de *ius cogens* pot comportar la nul·litat o la terminació d'un tractat, segons el cas?

ESQUEMA LLIÇÓ 10.

Els actes unilaterals dels Estats.

1. Concepte d'acte unilateral i fonament de l'acte unilateral.
2. Els elements de l'acte unilateral.
 - A) Manifestació de voluntat d'un subjecte de Dret Internacional.
 - B) Publicitat de la manifestació de voluntat.
 - C) Realitzada per persona facultada per comprometre la voluntat de l'Estat.
 - D) Intenció de produir efectes jurídics.
 - E) Relacionada amb una situació concreta de fet o de dret.
 - F) Independència de l'acte unilateral pel que fa a la conducta d'altres subjectes.
3. Les classes d'actes unilaterals.
 - A) La promesa.
 - B) La renúncia.
 - C) El reconeixement.
4. Els efectes de l'acte unilateral.
 - A) En relació amb l'Estat autor de l'acte.
 - B) En relació amb tercers Estats: el significat de l'aquiescència.
5. La modificació dels actes unilaterals i la doctrina de l'"estoppel".

Manuale de referència:

- CASANOVAS O., RODRIGO, A.J., *Compendio de Derecho Internacional Público*, 10ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2021, Tema 7.
- DÍEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de Derecho Internacional Público*, 19ª edició, editorial Tecnos, Madrid 2017, Capítol IV.
- PASTOR RIDRUEJO, J.A., *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones internacionales*, 21ª edició, Tecnos, Madrid 2017, Capítol II.

Qüestionari d'autoavaluació.

- Quins són els elements del concepte de l'acte unilateral?
- Quins són els efectes jurídics de l'acte jurídic unilateral?
- Expliqui quin valor té el silenci en Dret internacional.
- Què és l'aquiescència?
- Què és l'*estoppel* en Dret internacional i què implica?
- Expliqui les diverses classes d'actes unilaterals.

ESQUEMA LLICÓ 11.

Els actes normatius de les Organitzacions internacionals.

1. La incidència de les Organitzacions internacionals en els procediments de formació de les normes internacionals.
 - A) En la cristallització del costum internacional.
 - B) En l'adopció de tractats multilaterals.
2. Els actes normatius de les Organitzacions internacionals.
 - A) Les previsions dels tractats constitutius i les regles pertinents de les Organitzacions internacionals.
 - B) Les competències normatives internes.
 - C) Les competències normatives externes.
3. El valor jurídic de les resolucions de l'Assemblea General de les Nacions Unides.

Manuale de referència:

- CASANOVAS O., RODRIGO, A.J., *Compendio de Derecho Internacional Público*, 10ª edición, editorial Tecnos, Madrid 2021, Tema 7.
- DÍEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de Derecho Internacional Público*, 19ª edición, editorial Tecnos, Madrid 2017, Capítulo VIII.
- PASTOR RIDRUEJO, J.A., *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones internacionales*, 21ª edición, Tecnos, Madrid 2017, Capítulo II.

Qüestionari d'autoavaluació.

- Quines conseqüències té l'aparició d'Organitzacions internacionals en el sistema jurídic internacional i, en particular, en la formació de les normes internacionals?
- Expliqui per què i en quina mesura les Organitzacions internacionals poden tenir competències normatives.
- Raoni sobre el valor jurídic de les resolucions de l'Assemblea General de les Nacions Unides.
- Posi algun exemple de resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides que, indubtablement, ha tingut efectes nomogenètics.